



---

# **Dobro dziecka**

## **Pracownikom socjalnym pod rozwagę**

Grzegorz P. Kubalski  
Związek Powiatów Polskich

Warszawa, dn. 22 września 2011 roku



# Zalecenia kierunkowe

---

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

*art. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*



# Źródło z prawa międzynarodowego

1. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.
2. Państwa-Strony działają na rzecz zapewnienia dziecku ochrony i opieki w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne dla jego dobra, biorąc pod uwagę prawa i obowiązki jego rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie za nie odpowiedzialnych, i w tym celu będą podejmowały wszelkie właściwe kroki ustawodawcze oraz administracyjne.
3. Państwa-Strony czuwają, aby instytucje, służby oraz inne jednostki odpowiedzialne za opiekę lub ochronę dzieci dostosowały się do norm ustanowionych przez kompetentne władze, w szczególności w dziedzinach bezpieczeństwa, zdrowia, jak również dotyczących właściwego doboru kadr tych instytucji oraz odpowiedniego nadzoru.

*art. 3 Konwencji o ochronie praw dziecka*



# Odebranie dziecka przez pracownika socjalnego

---

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

*art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*



# Kompetencje sądu opiekuńczego

---

§ 1. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia.

§ 2. Sąd opiekuńczy może w szczególności:

5) zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

*z art. 109 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego*



# Dobro dziecka w orzecznictwie (1)

---

1. Art. 109 § 1 kro uzależnia ograniczenie władzy rodzicielskiej od przesłanki zagrożenia dobra dziecka. Ingerencja sądu na tej podstawie nie jest natomiast zależna od tego, czy zagrożenie dobra dziecka zostało spowodowane zawinionym działaniem rodziców i nie ma represyjnego charakteru. Celem ograniczenia władzy rodzicielskiej jest ochrona dziecka, lecz także niesienie pomocy rodzicom dla właściwego wykonywania tej władzy.
2. Z treści art. 109 § 1 kro wynika dyrektywa profilaktycznego działania sądu nakazująca podjęcie ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej już w razie zagrożenia dobra dziecka, by zapobiec ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego jej sprawowania.

*postanowienie SN z dnia 13 września 2000 r.,  
sygn. II CKN 1141/00*



## Dobro dziecka w orzecznictwie (2)

---

1. Ograniczenie władzy rodzicielskiej nie stanowi środka represji w stosunku do rodziców lecz jest środkiem ochrony zagrożonego dobra dziecka. Jego celem jest ochrona dziecka a równocześnie niesienie pomocy rodzicom, którzy z powodu trudności wychowawczych czy życiowych nie radzą sobie należycie z realizacją tego celu.
2. Więzy rodzinna między rodzicem a dzieckiem oparta na uczuciu miłości z reguły stanowi dostateczną gwarancję prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej. Założenie to legło u podstaw przyjętej przez polskie prawo rodzinne koncepcji, że rodzice, odmiennie niż opiekunowie, nie podlegają ex lege nadzorowi sądu opiekuńczego, jest on natomiast uruchamiany wówczas, gdy staje się to konieczne z uwagi na dobro dziecka.

*postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2000 r., sygn. II CKN 452/00*



## Dobro dziecka w orzecznictwie (3)

---

Ograniczenie władzy rodzicielskiej następuje w sytuacji zagrożenia dobra dziecka. Pozostaje bez znaczenia okoliczność, czy zagrożenie to zostało spowodowane niewłaściwym (w sensie pejoratywnym) postępowaniem rodziców, ich nieudolnością, czy też mylnym wyobrażeniem o tym, czego wymaga dobro dziecka. Nieistotne jest także, czy zachowanie się rodziców jest zawinione. Zarządzenia dopuszczalne na podstawie art. 109 k.r.o. nie stanowią represji w odniesieniu do rodziców, lecz środek ochrony zagrożonego dobra dziecka.

*postanowienie SN z 27 października 1997 r.,  
sygn. III CKN 321/97*





# Ultima ratio

---

2. Środek w postaci odseparowania dziecka od rodzinnego naturalnego środowiska przez umieszczenie go w rodzinie zastępczej powinien być stosowany dopiero wówczas, gdy inne zarządzenia nie dały pożądanego wyniku albo, gdy z uwagi na szczególne okoliczności sprawy można uznać, że takiego wyniku nie dadzą i zachodzi potrzeba odseparowania dziecka od rodziców przejawiających konsekwentnie negatywną postawę rodzicielską.
3. Pojęcie dobra dziecka obejmuje nie tylko zaspokojenie jego potrzeb życiowych - wyżywienia, mieszkania, pomocy w nauce itp. ale także jego stan i potrzeby emocjonalne, psychiczne.

*wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 października 2010 r., sygn. I Aca 458/10*



---

**Dziękuję za uwagę**